

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

צו.

עין משפט גזר מצוה

ה א מיי פ"ד מהל' תפילין הלכה י סמג
עשין כ' טו"ש"ע ח"ט ס'
ב טע"ג ב:
ו ב מיי' וסמג שס טור
ז ט"ש"ע ח"ט ס' סע"ג
ח:
ז א מיי' פ"ח מהל' קרבן
פסק הלכה א סמג עשין
רנב:
ח ד מיי' פ"ח מהלכות
מילה הלכה א סמג
עשין כח טו"ש"ע ח"ט ס'
רס:
טו ה טו"ש"ע ח"ט ס' לט
סע"ג ג כג"ג ס':

רבינו חננאל

איכא דאמרי כולי עלמא
לצאת לא בעי כוונה
ובלעבור משום בל תוסיף
תנא קמא סבר
לעבור משום בל תוסיף
לא בעי כוונה, ורבין
גמליאל סבר אינו עובר
עד שיתכוון לעבור.
ואיבעית אימא אי סבירא
לך דשבת (לאו זמן תפילין
ספר אחרי) זמן תפילין
היא [דכ"ו] לא לצאת
ולא לעבור ולא בעי
כוונה, והבא בלעבור שלא
בדמיה פליגי. אי הכי
לר' מאיר דאמר שבת
לאו זמן תפילין היא,
לא לצאת ולא לעבור
ולא בעי כוונה, אלא
אע"פ שאינו מתכוין לא
לצאת ולא לעבור חייב,
אפי' הוה אחד אסיר.
וכן הישן בשמיני בסוכה
ילקח שטריד על בסוכות
תשבו שבת ימים, והוא
יטב ש' הוסיף על ד'
ישב שבתו. ואע"פ
אלא מתוורתא כדשנינן
מיעקבא, ומתני' דלא כר'
מאיר. מאן תנא הוא
דסבר שבת זמן תפילין
היא ר' עקיבא היא,
דחניא ושומר כו', עד
אלא לפסח בלבד, אבל
תפילין אפילו בשבתות
ימים טובים, ואקשינן
אלא הא דתנן בבריות
פרק א' הפסח והמילה
מצות עשה הן, דלא כתיב
בהו זמן, כיון דאוקמה
לפרשה זו בפסח דכתיב
בה ושומר, שמירה זו
לאו היא, כר' אבין אי'
אילאי, תנא גמ ספח
יש בו לאו, ופרקינן ר'
עקיבא סבר שמירה דלאו
הוא לאו, והוא שמירה
דגשעה הוא, וסבר ר'
עקיבא שבת זמן תפילין,
והתניא כו', ותתברר כי
ר' עקיב' סבר שבת היא
זמן תפילין היא, דשבת
גופה אורח היא, אבל
לילה זמן תפילין היא,
מדקאמר פרשה זו כולה
בפסח נאמרה. ואיתני
דסבר שבת זמן תפילין
היא, מדקתני היה (נוע)
היא, [יעור] בלילה רצה חולץ
רצה מניח. ש"מ דלילה
זמן תפילין היא סבירא
ליה, ודחינן להא דוקיא,
אלא היא תנא הוא דחניא
מיכל בת שאול היתה
מנחת תפילין (בלילה)
ולא מיהו בה חכמים.
לאו משום דסביר תפילין
מצות עשה שלא הזמן
גרמא היא. כלומר זמנ
בכל יום ואפי' בשבתות
וימים טובים, לפיכך לא
מיהו בה חכמים, ש"מ
דשבת זמן תפילין סבירא
להו, ודחינן, ודילמא
חכמים סבירא להו

ימים וכו' פרט לשבתות וי"ט. נראה דלדרש' ללכות על ידך
דבסמוך קא סמך ולכאורה אין להניח תפילין במוה"מ
שא"כ אות דאסור במלאכה דבדר שאינו אדו ועוד דחייב בסוכה
חמך וכן פסקו בהלכות גדולות אבל
בירושלמי (פרק אלו מגלחין הלכה ד)

משמע דלרין להניח דגרס ההוא גברא
דאדו תפילין אחא לקמיה דרז חננאל
שדריה לקמיה דרז בר זר חנה
אמר ליה לספרא זיל ליה זב תפילין
ואת כמזב לך דתנא כותב אדס
תפילין לעצמו אחא לקמיה דרז א"ל
זיל כמזב ליה להדיא מתני' פליגי
עליה דרז כותב אדס תפילין לעצמו
אזל לאחריס לא רז פתר להניח
פירוש מעמיד המשנה שרצה להניח
לאחר המועד אבל לנורך המועד יכול
לכתוב אף לאחריס וכן עמא דבר
עוד מצינו ראייה מספ"ק דצילה
(דף טו.) גבי משלחין תפילין:
ושמרת את החוקה הזאת.

מכאן אור"ת דלפ"י
בני מערבא (י) דהו מנרבין כהניו
חולצין תפילין לשמור חוקיו היינו דוקא
כשחולץ סמוך לחסיכה משום דלילה
לאו זמן תפילין הוא דהא כתיב
חוקה מיהו לא קי"ל ואין לרין
לנרך אפי' חולצין משום לילה דקי"ל
כר' עקיבא דאמר לא נאמרה חוקה
זו אלא לענין פסח בלבד ובהקומץ
רצה (מנחות דף לו.) פסקין דלילה זמן
תפילין עד שעת שינה ורז אשי
ורבינא מסקי' התם הלכה ואין מורין
כן אלא כל הלילה זמן תפילין כרבי
עקיבא דשמעתינן:

השמר דעשה עשה. ואפי' ר'
יוחנן דאמר בהקומץ
רצה (מנחות דף לו.) השמר דעשה
נמי לאו הוא ולהכי הניח תפילין
אחר שקיעת החמה עובר בלאו
מודה הוא שאס' לא הניח ציוס שאינו
לוקה לענין הנחת היום השמר
דעשה עשה הוא כמו לענין עשית
פסח דאמר הכא דהוי עשה משום
דהוי קוס עשה ודוקא לענין הנחת
תפילין בלילה קאמר ר' יוחנן דלאו
הוא דהוי כמו השמר בנגע הטרעת
דחשיב ליה לאו צפ' אס' לא הציא
(שבת דף קל"ג.) אע"ג דכתיב לשמור
ולעשות משום דפירושו לאו הוא
השמר של תקון:

מיב"ב בת בושי היתה מנחת
תפילין. צפסיקתא [רנתי
פכ"ג (ט) דר' חוקיה גסס ר' אבהו אמרו
אשתו של יונה הושצה מיכל בת כושי
מיחו זה חכמים מה שפי' צקונטרס דאי מלות עשה שהזמן גרמא
הוא היו מוחין בידה שגראה כמוסיפה אין נראה לר"י דהא ר' יהודה
לית ליה נשים סומכות רשות ושמעין ליה צפ"ק דסוכה (דף כג)
דאמר הילני המלכה היתה יושבת בסוכה ו' צניה ומיהו יס לישב
דמשום צניה היתה יושבת ולא מיחו ככל תוסף אי נמי משום
דשמעין ליה לרצא צפרק ראוהו צ"ד (ר"ה דף כח:) דלעבור שלא
בזמנו בעי כוונה ולגבי אשה דלא מייחבא הוי כשלא בזמנו (ט) דכיון
דלא מיחווי לה לא עברה אף נראה דוחק ונראה לפרש דטעמא
למ"ד (י) דלא הוי רשות משום דתפילין צריכין גוף נקי ונשים אין וריות
ליהר ועלייה לרגל משום דמיחו כמציאה חולין לעורה או משום
לאית פניס צעורה שלא לנורך ותקיעת שופר וסמיכה נמי דמעבדין
למאן דלית ליה רשות לאו משום דמיחו מוסף אלא משום דתקיעת
מלאכה דרצנן היא כדאמר צפ' כיסוי הדס (חולין דף פד:) דאין וולדה
דוחה שבת וסמיכה אפי' בהקפת יד מיחו כעבודה צקדשים:

ואיבעית אימא. לענין ללכת כולי עלמא לא פליגי דידי מנחתה
נפיק אע"ג דלא איכוון ולענין כל תוסף פליגי למ"ק כי היכי
דלענין מפיך נפיק לענין כל תוסף נמי עבר ולרצנ גמליאל אי לא
מכוון למנזה לא עבר: **ואיבעית אימא אי סבירא לך** (ט) דלכ"ע שבת

וזמן תפילין לא לעבור ולא ללכת בעי
כוונה ואיכא כל תוסף אלא שבת
לאו זמן תפילין הוא ובהא פליגי דת"ק
סבר שלא בזמנו נמי אפי' בלא כוונה
מנזה היא ותוספת עמה ולרצנ גמליאל
שלא בזמנו ואינו מתכוין אין כאן
רצנו מנזה ואין כאן תוספת: **זוג א'**
נמי לא. דיש כאן תוספת שמוסף
שבת על החול למנזה תפילין: **ועוד**
הישן בשמיני בסוכה ילקה. דמוסף
שמיני על השביעי ואנן מייחב יתבינן
בשמיני צפסק שביעי לכתחלה אלא
שלא בזמנו בלא כוונה לאו תוספת
הוא ולהכי שרינן דאי שמיני הוא לא
מכוין למנזה סוכה: **מהוררסא דנשינן**
מעיקרא. ששבת זמן ולא זמן
תפילין הוא (ט) קא מייפלגי: **ומאן.** תנא
דשמעת ליה דאמר שבת זמן תפילין
דמוקיס מתני' אליביה: **ושמרה אס**
חוקה. צפרשת קדש לי כתיב והיא
אחת מדי' פרשיות של תפילין: **אלא**
לענין פסח. דאירי זה לעיל מינה
והאי מימים ימימה משנה לשנה
דמתרגמינן מוזמן לומן. אלמא מדלא
דריש ר' עקיבא האי קרא בתפילין
ש"מ דס"ל לילה ושבת זמן תפילין
דלא קא ממעט להו קרא: **והא**
דפנן. צפ"ק דכריתות (דף ק"ג):

הפסח והמילה. אע"פ שיש כרת
החיל ואין כהן לאו אלא מנזה עשה
הן אין מציאין על שגגתן חטאת שאין
חטאת צאה אלא על לאו דכרת
דכתיב (ויקרא ד) אשר לא תעשיה וגו':
לאו נמי איכא. דהא כתיב ושמרת וכל
שמירה אזהרת לאו היא כדר' אבין:
השמר דלאו לאו והשמר דעשה עשה.
פי' השמר שלן תעשה כן כגון
השמר לך פן תכרות ברית וגו'
(שמות לז) השמר לך פן תנקש וגו'
(דברים יב) השמר בנגע הטרעת
(שם ד) שלן יקון צהרתו. השמר
דעשה כי האי דושמרת את החוקה:
מי שצריכין אות. ימים שישראל
צריכין להעמיד אות על עמלן להכיר
שהם מחויבים צהרתו של הקב"ה
ילאו שצרות ימים טובים שהן עמלן
אות בין הקב"ה לישראל דכתיב
(שמות לא) כי אות היא ביני וביניכם:
הניעור בלילה. שאין לו לחוש שמה
יפיח בתפילין: **רצה מניח.** ואינו

כמוסף על המנזה ללילה זמן תפילין הוא ורצנן הוא דגזור שמה
יפיח כשהוא ישן: **מדלילה למ"ק זמן תפילין.** אלמא לא דריש
מימים ימימה למעוטי לילות דמוקיס לקרא צפסק: **שבת נמי זמן**
תפילין הוא. (י) מההוא קרא גופיה ממעט שבת: **ודילמא סבירא ליה**
לילה זמן תפילין. דלא דריש מימים ימימה לענין תפילין אבל שבת
לאו זמן תפילין הוא ונפקא ליה מוהיה לך לאות דכנפקא ליה לר"ע
לעיל דמוקי מימים ימימה לפסח דלא ממעט לילה מימים וקא
ממעט שבת מוהיה לך לאות: **גם כושי.** בת שאול דכתיב
(תהלים ז) על דברי כוש בן ימיני דהיינו שאול כדאמר' באלו
נגלחין (מ"ק דף טו.): **ולא מיהו זה חכמים.** דהוי כחוספת
על דברי תורה שפטרנה נשים ממנזה עשה שהזמן גרמא: **של**
יונה. כי אפי' **שלא הזמן גרמא.** אלמא מנזה תפילין כל
עשה גם בלילה גם בשבת דאי מפקת חד הוי להו זמן קצוע:
דר'

דילמא סבר לה ברי' יוסי דאמר נשים סומכות רשות. מכאן אר"ת דמומר לנשים לנרך על כל מנזה עשה שהזמן גרמא אע"ג
דפטרות כמו מיכל בת שאול שהיתה מקתמא גם מצרכת אע"ג דר"מ ור' יהודה פליגי עליה דאמר דבסמוך קיימא לך
כר' יוסי לגבי תרווייהו ואע"ג דסתם מתני' דאין מעבדין את התינוקות מלתקוע (י) דלא כר' יוסי דמשמע הא נשים מעבדין כדאמר
בסמוך אפי' מעשה רב דמיכל בת שאול ואשתו של יונה ועודא דפרק אין דורשין (מגינה דף טו:) דהצינאוהו לעורת נשים כדי
לעשות להם נחת רוח ועוד הציא ראייה מהא דאמר רב יוסף צפרק החובל (פ"ק דף פז.) מעיקרא מאל דאמר לי הלכה כרבי יהודה
עבידנא יומא טבא לרבנן דלא מפקדנא ועבידנא כו' ואס' צמקוס שפטור ועושה אסור לנרך אס' כן אמאי קאמר דהוה

(א) ר"ה כח: (ב) ג מנחה
לו: (ג) זכחה קו: כריתות
ג, (ד) מכות יג: שבעות ד'
לו. סוטה ה. ע"ז נא: זכחה
קו. מנחות ט: (ט) יומא פא.
מנחות לו: (י) מנחות לו:
(יא) זכחה יט: (כ) זכרות
מז: (ל) ופי' ירושלמי
כריתות פ"ב ה"ג, ר"ה ל"ג.

תורה אור השלם

1. ושמרת את החוקה הזאת למעודה מימים ימימה: שמות יג י
2. ויקח לך לאות על ירך וצריכין בין עיניך למען תהיה תורתך בך ביד החוקה הזאת: שמות יג י

הגהות הב"ח

(א) גבי ודילמא סבירא ליה לילה: (ב) רש"י ד"ה ואיבעית אימא אי סבירא לך אי שמעין דלכילי עלמא: (ג) ד"ה מהוררסא וכו' דקא מייפלגי: (ד) ד"ה קרא: נמי וכו' דמהוררסא: (ה) תוס' ד"ה מיכל וכו' וכפין דלא מיכרינה וכו': (ו) בא"ד דטעמא למ"ד דלית ליה רשות משום:

מוסף רש"י

הישן בשמיני בסוכה. שלא נטום מנזה, ילקה. שרי מוסף על שבת ועובר משום כל תוסף (ר"ה כח.) אלא לענין פסח בלבד. וכן קאמר עשה פסח משנה לשה (מנחות לו.) דתנן בפרשת והמילה מצות עשה. צפ"ק דכריתות דקטשי ל"ו כריתות להחייב עליהם חטאת, וקמי והפסח והמילה כרת שלים על מנזה עשה היא כהא ואין חייבין חטאת על שגגתה, דחטאת אינה כהא אלא על לאו וכרת כריתות (ויקרא ד) אשר לא תעשיה וגו' (שמות לז) השמר לך פן תנקש וגו' (דברים יב) השמר בנגע הטרעת (שם ד) שלן יקון צהרתו. השמר דעשה כי האי דושמרת את החוקה: **מי שצריכין אות.** ימים שישראל צריכין להעמיד אות על עמלן להכיר שהם מחויבים צהרתו של הקב"ה ילאו שצרות ימים טובים שהן עמלן אות בין הקב"ה לישראל דכתיב (שמות לא) כי אות היא ביני וביניכם: **הניעור בלילה.** שאין לו לחוש שמה יפיח בתפילין: **רצה מניח.** ואינו